

vi har indgået en politiaftale, hvor vi jo ganske rigtigt i finansieringen opererer med en budgetreguleringskonto på 100 mio. kr. Det har vi ikke. Men vi har sagt, at de 50 mio. kr., som forventeligt også vil komme ind efter den 1. april i forbindelse med bødeniveauet på færdselssikkerhedsområdet, på hastighedskontrolområdet, vil vi godt indregne som et bidrag til finansieringen. Og vi har også sagt, at det arbejde, som foregår hos Rigsadvokaten, forventeligt også vil give et provenu.

Hvor meget det giver, ved vi ikke, men vi har en forventning om, at det samlet vil give 100 mio. kr. Derfor står det på en budgetreguleringskonto, og så er det den normale praksis, når det er et indtægtskøn, som er behæftet med en vis usikkerhed, at det fremgår af en budgetreguleringskonto. Det er den normale finanslovteknik, vi benytter os af.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af lovforslag nr. L 129: Forslag til lov om ændring af lov om støtte til voksenuddannelse. (Målretning af voksenuddannelsesstøtte).

Af undervisningsministeren (Margrethe Vestager).

(Fremsat 3/12 99).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lotte Bundsgaard (S):

I Socialdemokratiet mener vi, at dygtighed, viden og kompetence er afgørende for en fortsat udvikling af det danske velfærdssamfund. En

bedre uddannelsesindsats er ikke blot nøglen til, at det enkelte menneske kan få større tryk-
hed, udviklingsmuligheder og magt over egen tilværelse, fundamentalt for det danske velfærdssamfund er også, at vi gennem investeringer i uddannelse og aktiv arbejdsmarkedspolitik sikrer et højt beskæftigelsesniveau, og vel at mærke en høj beskæftigelse, som kan bære en høj løn.

Derfor har vi brugt stor energi på, at den kommende ændring af voksen- og efteruddannelsessystemet opprioriterer de kortest uddannede, så de, der har problemer med at læse og skrive, lærer at læse og skrive, og så de, der ingen uddannelse har, kan tage en uddannelse, der giver reel kompetence, som de kan bruge på arbejdsmarkedet.

I den delaftale om voksen- og efteruddannelsesreformen i finanslov år 2000, som er indgået med en del af de partier, der er i det her Folketing, fremhæves det bl.a., at det er et mål, at flere voksne, der i dag mangler grundlæggende læse- og regnefærdigheder, får disse kundskaber, at der sikres og udvikles relevant uddannelse med anerkendt kompetence til kortuddannede, og at omdrejningspunktet skal være en langt mere struktureret og målrettet indsats inden for de ikke direkte erhvervsrettede tilbud til de kortuddannede, end tilfældet er i dag.

For at kunne gennemføre de mål, der opstilles i aftalen om en voksen- og efteruddannelsesreform, mener vi i Socialdemokratiet at der skal sættes ind på mange fronter. Vi mener, det er afgørende, at man sætter en indsats ind over for læse- og stavesvage voksne. Vi mener, at flere voksne skal have en erhvervsuddannelse, både ved, at der tilføres flere penge til voksenlærlinge, og ved, at der oprettes et meritssystem, hvor voksne ved hjælp af arbejds erfaringer og kurser kan nå op på erhvervsuddannelsesniveau. Vi mener også, at det offentlige i første række skal betale til uddannelser, der giver kompetence.

Det lovforslag, vi her skal behandle, lægger op til, at voksenuddannelsesstøtten skal målrettes til uddannelser, der er studie- og erhvervskompetencegivende, samt målrettes mod de voksne, som har problemer med at læse, skrive og regne.

En tilsvarende forenkling af målretningen har fundet sted på uddannelsesorlovsområdet, der var en udmøntning af arbejdsmarkedsreform III, som vi indgik med finanslov 1999.

I Socialdemokratiet mener vi, det er afgørende for fremtidens voksen- og efteruddannelse, at indsatsen målrettes, så det sikres, at såvel den enkelte som samfundet får gevinst af den investering, vi foretager på uddannelsesområdet. Derfor mener vi, det er i orden, at vi målretter pengene til voksenuddannelsesstøtten.

I Socialdemokratiet mener vi dog også, at det er afgørende, at de voksne, som har svært ved at starte på en uddannelse, får mulighed for det gennem specielle forløb, så de bliver klar til at starte på et egentligt kompetencegivende forløb.

Vi forestiller os, at kurser på daghøjskolerne også efter denne lov vil kunne give VUS. Det kræver blot, at der i daghøjskolekurserne er et eller flere elementer, der giver kompetence, eller at kurserne indeholder elementer, der er rettet mod voksne med stave-, læse- eller regneproblemer, og at der er indgået en aftale med amterne om det.

Under udvalgsarbejdet vil vi derfor være opmærksom på at sikre, at denne mulighed ikke afskæres ved, at vi målretter voksenuddannelsesstøtten.

Med disse bemærkninger kan vi indstille lovforslaget til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Det var utrolig mange flotte og smukke formålsformuleringer, der blev lanceret her.

Men det, der er essensen i det her, er jo ikke specielt ordene målrettet og forenkling; det er, at man skærer noget væk. Hvorfor siger man ikke, at man skærer den automatiske mulighed for at benytte sig af VUS, når man tager på daghøjskole, folkehøjskole osv., væk? Hvorfor siger man ikke det i stedet for at sige, at det er noget, man målretter og forenkler?

Det er en ny måde at sige på, at man nedskærer, og dér synes jeg, man skal sige det, som det er, nemlig at man skærer noget væk, at der er tilbud, som man for nogle menneskers vedkommende fjerner.

(Kort bemærkning).

Lotte Bundsgaard (S):

Det er da rigtigt, at der også i det her lovforslag er en besparelse. Men jeg mener nu også, at man sagtens kan sige, det er positivt, at vi sikrer, at de penge, vi bruger på voksenuddannelsesstøtten, målrettes til dem, der tager de her kurser, så de også får noget, der er erhvervsrettet, eller til, at de, som har svært ved at læse og

skrive og regne, kan blive opkvalificeret inden for det område.

Jeg mener bestemt, at det er en positiv målretning på mange områder.

Helga Moos (V):

Jeg har forstået, at lovforslaget her er en ud-møntning af arbejdsmarkedsreform III, som indgik i finanslovaftalen for 1999. Det er rigtigt, at det er en målretning, og jeg synes da, det er helt fint, at det er en målretning af voksenuddannelsesstøtten, sådan at den bliver rettet mod studie- og erhvervskompetencegivende uddannelser.

Jeg synes, det er i orden, at man, når man giver voksenuddannelsesstøtte, så vælger at sige: Vi målretter den sådan, at samfundet får noget for pengene, og oven i købet målretter vi den mod de behov, som de kortuddannede måtte have.

Det handler om, at der bliver særligt tilrettelagte forløb, kurser for læsesvage, og der kommer særligt tilrettelagte forløb for dem, der har behov for grundlæggende kendskab til matematik og regning.

Noget af det, der kan glæde mig, er, at der bliver sat specielt fokus på indvandrere og flygtninge og de behov, som de må have. Der er mange af dem, der er kortuddannede, og jeg mener, det er dejligt, at det nu bliver lagt direkte ind i en lov, at vi her har noget, der er målrettet til dem.

Når det gælder, at man ikke længere kan få voksenuddannelsesstøtte til de bløde ting, er det sådan, at vi forventer, at nogle af forløbene vil kunne være omfattet af kursusforløb på daghøjskolerne.

Når det gælder håndarbejds- og husholdningsskolerne og folkehøjskolerne, har jeg forstået, at eftersom det her er støtte til personer mellem 25 og 60 år, er det jo ikke dem, der har frekventeret husholdnings- og håndarbejds-skolerne sådan i stor stil, men vi stiller spørgsmål til ministeren om, hvor mange det drejer sig om, så vi under det videre udvalgsarbejde er klar over, hvad vi har med at gøre.

Der er en ting, som jeg synes er lidt uklar, og det er vedrørende jordbrugsuddannelserne: Jeg synes, det er svært at se, hvad der er med, og hvad der ikke er med, og så vidt jeg har forstået, lå der netop i finanslovaftalen for 1999 i ud-møntningen af arbejdsmarkedsreform III nogle aftaler om voksenuddannelsesstøtte til jordbrugerhvervene. Vi bliver nødt til at få afkla-

ret, om det, der er aftalt i arbejdsmarkedsreform III, nu også er kommet med. Jeg synes, det er svært at se af bemærkningerne, så det er et af de spørgsmål, vi skal have afklaret undervejs i den videre forhandling.

Knud Erik Kirkegaard (KF):

Den konservative uddannelsesordfører, hr. Brian Mikkelsen, kan ikke være til stede, og jeg har derfor lovet på hans vegne at sige følgende:

Det fremsatte lovforslag om målretning af voksenuddannelsesstøtte har til formål i højere grad at rette den offentlige finansiering mod kompetencegivende uddannelser for kortuddannede. Med de mindre ungdomsårgange på træpperne er der et bydende behov for at opkvalificere flere kortuddannede, og det er altså ikke alternative astrologikurser fra diverse daghøjskoler, der er brug for, men langt mere basale færdigheder såsom dansk og regning og fremmedsprog.

Det er da i orden, hvis folk ønsker mere alternative uddannelsesforløb, og det skal der også være plads til i det danske uddannelses-system, men i Det Konservative Folkeparti mener vi ikke, at det kan være statens opgave at finansiere et sådant forløb, som alene gavner det enkelte menneske, men ikke samfundet som helhed.

Derfor finder vi da også, at det er et meget fornuftigt forslag, ministeren her har fremsat, som retter den offentlige støtte mod de kompetencer, som samfundet har brug for i de kommende år, og derfor kan vi fra konservativ side fuldt ud tilslutte os lovforslaget.

Aage Frandsen (SF):

Som det fremgår af lovforslaget, er det en udmøntning af den aftale, som nogle partier i finansloven sidste år indgik om arbejdsmarkedsreform III, og som bl.a. indebar, at der skulle ske en indskrænkning i muligheden for, hvad man kunne bruge uddannelsesorlov til, og i forlængelse heraf også, hvad man kunne bruge voksenuddannelsesstøtte til.

Det er en aftale, som vi ikke har del i, det er en aftale, som vi ikke er enige i, og derfor støtter vi ikke lovforslaget. Vi stemmer imod.

Christian H. Hansen (DF):

Dansk Folkeparti har altid været af den opfattelse, at det er vigtigt, at de voksne, der i dag mangler grundlæggende læse- og regnefærdigheder, får mulighed for at tilegne sig disse.

Ligeledes er det et mål for Dansk Folkeparti, at man lægger vægt på, at uddannelsesforløbene er erhvervskompetencegivende, altså noget, der direkte bør kunne bruges til at komme videre på.

Nogle af de her mål føler jeg at man opnår i det her lovforslag: Man får lavet en linje, der er mere målrettet mod uddannelser, der er studie- og erhvervskompetencegivende, og man får samtidig fjernet det overflødige i uddannelserne, som ikke direkte er målrettet mod disse to elementer.

Dansk Folkeparti finder derfor, at det er et skridt i den rigtige retning, at man med lovforslaget her målretter den offentlige finansiering, så de offentlige midler fortrinsvis bliver brugt til studie- og erhvervskompetencegivende voksenuddannelser.

I vores samfund er det nødvendigt, at de kortuddannede bliver opkvalificeret til gavn for samfundet. Samtidig spiller en anden faktor ind, og det er, at i de kommende år vil der blive færre ungdomsårgange, og dette vil også medføre, at der bliver et stigende behov for, at de kortuddannede bliver opkvalificeret.

Dansk Folkeparti kan støtte lovforslaget her.

Susanne Clemensen (CD):

Formålet med det her lovforslag er jo, som det også fremgår af ministerens fremsættelsestale, at forenkle og målrette voksenuddannelsesstøtten mod uddannelser, der er studie- og erhvervskompetencegivende.

Tilsvarende forenkling og målretning har fundet sted på uddannelsesorlovsområdet, det, der kaldes positivlisten, som var en udmøntning af arbejdsmarkedsreform III sidste år, som indgik i finanslovaftalen for 1999, og som CD altså havde del i.

Vi synes, at det her lovforslag er ganske fornuftigt, og vi kan derfor støtte det.

Henrik Svane (RV):

Det Radikale Venstre kan tilslutte sig lovforslaget. Det er et fornuftigt lovforslag, fordi det er i tråd med regeringens overordnede uddannelsespolitik ved at opprioritere indsatsen for de mange mennesker, der mangler grundlæggende boglige og faglige færdigheder, og Det Radikale Venstre mener, at det er meget vigtigt at prioritere denne gruppe.

Prioriteringen afspejler sig dels i den måde, som uddannelserne opbygges på med stort fokus på bedre og mere fleksible introduktions-

forløb for den enkelte, dels i den måde, som regeringen indretter økonomien på, hvor det økonomiske tilskud til ikkekompetencegivende fag beskæres eller bortfalder.

Disse prioriteringer bringer Det Radikale Venstre op af flere grunde:

Der er i dag cirka en million kortuddannede, altså voksne uden kompetencegivende uddannelse ud over grundskoleniveau, og mange af dem – godt halvdelen – har problemer med grundlæggende færdigheder i dansk og matematik. Mange af dem må endda betegnes som funktionelle analfabeter.

I en tid, hvor udviklingen går meget stærkt inden for en række områder, herunder også og måske endda især på arbejdsmarkedet, er det meget vanskeligt at følge med udviklingen uden de grundlæggende færdigheder.

Men for os radikale er det ikke hensynet alene til arbejdsmarkedet, der tæller; det handler også om det enkelte menneske og samfundets sammenhængskraft mere generelt.

Den enkeltes uddannelsesniveau, tilknytning til arbejdsmarkedet, sociale relationer og forståelse for de politiske og samfundsmæssige sammenhænge osv. har stor betydning for den enkeltes identitet, selvværd og velfærd, og de nævnte ting hænger ofte sammen i en gensidig påvirkning.

Samfundet risikerer at knække over på midten med en gruppe, der marginaliseres socialt, politisk og økonomisk, hvis vidensniveauet og forskellen på dem, der flyver med udviklingen, og dem, der hægtes af, øges mere, end tilfældet er i dag. Det kan hverken de eller Danmark være tjent med.

En af de væsentligste forudsætninger for at kunne deltage aktivt i at bidrage til samfundets udvikling, er en god uddannelse, og forudsætningen for løbende opkvalificering bredt forstået er rimelige boglige færdigheder.

Det Radikale Venstre tror, at et generelt højere uddannelsesniveau vil have en positiv effekt ved at nedbryde mange fordomme og få fremtiden til at tage sig ud som en udfordring i stedet for en trussel.

Det Radikale Venstre mener derfor, at regeringens indsats over for kortuddannede er en rigtig prioritering og støtter derfor lovforslaget med forventning om anseelige resultater over tid.

Søren Kolstrup (EL):

Vi har her at gøre med et lovforslag, der siger, at det handler om forenkling og målretning. Men i virkeligheden handler det jo om nedskæring og begrænsninger. Begrænsning i retten til at uddanne sig, begrænsning i hvilke typer af uddannelser, man kan få VUS til. Det her lovforslag vil fjerne mulighederne for at få VUS til f.eks. kurser på daghøjskoler, folkehøjskoler, husholdnings- og håndarbejdsskoler og det generelt kvalificerende. Kort sagt, det er det almenne, det personlighedsudviklende, der skal skæres væk. Og denne begrænsning af retten til uddannelse er, som der står i lovforslaget, i direkte forlængelse af de begrænsninger i retten til uddannelsesorlov, positivlisten, som blev ændret den 1. november i år.

Man kunne her spørge sig og nok også regeringen, om ikke protesterne fra især tre forbund: NNF, SiD og KAD, ikke gør indtryk. Hvad er det, de her tre forbund har sagt, og især KAD? Det er, at det er så utrolig vigtigt ikke at skelne mellem på den ene side det meget, meget målrettede og på den anden side det meget, meget brede, men sige, at de to ting hænger uløseligt sammen. Og det er det, man risikerer at ødelægge med det her forslag.

Man siger, at det er til gavn for de kortuddannede, men hvor ved man det egentlig fra? Hvorfra ved regeringen, at når mulighederne begrænses, så vil det ikke ramme de kortuddannede hårdt? Man regner jo med besparelser ved denne såkaldte omlægning.

Jeg skal derfor sige, at Enhedslisten må tage afstand fra det her lovforslag, som vi ser som en forlængelse af et gammelt aftalestof.

Flemming Kofod-Svendsen (KRF):

Da Kristeligt Folkepartis ordfører på området, fru Tove Videbæk, ikke kan være til stede, skal jeg på partiets vegne sige følgende:

Det lovforslag, vi behandler her, er jo en opfølgning på sidste års finanslov, og den målretning, som vi da var enige om, og som følges op her, er vi enige i.

Jeg vil gerne gøre et par bemærkninger til lovforslaget. Det hedder jo, at efter forslaget vil der ikke længere kunne gives støtte, og så nævnes en række uddannelsesforløb. Det drejer sig f.eks. om kurser på daghøjskoler, folkehøjskoler og husholdningsskoler og håndarbejdsskoler, osv. Der vil jeg sige, at principielt kan vi godt forstå og se den positive hensigt med det. Dem, der skal på højskole, det er jo for unge menne-

sker, som er på en kostskole. Men det, der får os til at være lidt betænkelige, er, at sidste år fik vi jo under finanslovforhandlinger udmøntet, at der blev givet et særligt tilskud til at nedbringe elevbetalingen på vore højskoler. Så vidt jeg har forstået af det forslag, ministeren er kommet med på højskoleområdet med ikrafttræden 2001, er den kompensation eller den støtte til højskolerne for at nedsætte elevbetalingen også med. Men hvordan – og det er det, jeg gerne vil spørge ministeren om – ligger det i år 2000 med den støtte til nedsættelse af elevbetalingen, som blev vedtaget for 1999, og som jeg forstår vil ligge i det lovforslag, som ministeren arbejder med?

Hvordan er det i år 2000? For hvis der er et sammenfald, hvor man ikke længere kan komme på højskole efter VUS-ordningen, og hvor man så samtidig mangler tilskuddet, da synes jeg, at der kan foreligge et problem. Derfor vil jeg være taknemmelig, om ministeren vil redegøre for, om det lykkedes for ministeren at skaffe midler til at videreføre den støtte i 2000 til at holde elevbetalingen nede på højskolerne. Og også, hvad vi taler om talmæssigt, når vi får at vide, at man ikke efter den gældende ordning kan følge kurser på daghøjskoler, folkehøjskoler. Det kunne også være rart at vide, hvilken volumen der her er tale om. Så det er de spørgsmål, jeg gerne vil have afklaret.

Grundholdningen i forslaget er vi enige i, men der er noget, vi er meget optaget af her på folkehøjskoleområdet, som jeg gerne lytter til ministerens svar på.

Tom Behnke (FRI):

Under henvisning til de positive ting, der er sagt om lovforslaget, skal jeg blot meddele, at Frihed 2000 kan støtte lovforslaget.

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Jeg vil gerne takke for den forholdsvis positive modtagelse af lovforslaget. Jeg håber, vi kan få en forholdsvis hurtig udvalgsbehandling, også for at besvare eventuelt mere særlige spørgsmål, som måtte ønskes besvaret undervejs.

Det er sådan, at antallet af årselever, som bruger VUS til at tage på højskole, er yderst begrænset. Det er formodentlig under to håndfulde.

Derudover i forhold til det sidste spørgsmål fra hr. Flemming Kofod-Svendsen om vores overvejelser om højskolernes vilkår i år 2000, så

er der fremlagt ændringsforslag til finansloven med henblik på at tilvejebringe en finansiering af 35 mio., således at hus- og håndarbejdsskolerne stadig væk vil være ligestillet i forhold til grundtilskuddet, og at der bliver mulighed for at nedsætte elevstøtten.

Det er dog sådan, at den generelle logik, som regeringen har fulgt i forhold til finansieringen af nye, positive tiltag, betyder, at finansieringen er fundet inden for det folkeoplysende område selv.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af lovforslag nr. L 130: Forslag til lov om ændring af lov om almen voksenuddannelse og lov om kursus til højere forberedelseksamen og om studieforberedende enkeltfagsundervisning for voksne m.v. (Udbud og centerstruktur, økonomistyring af voksenuddannelsescentre, deltagerbetaling m.v.).

Af undervisningsministeren (Margrethe Vestager).
(Fremsat 3/12 99).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lotte Bundsgaard (S):

Vi skal nu behandle et lovforslag, der overordnet indeholder to elementer. For det første stilles der flere krav til amterne om demokrati og sikring af den enkeltes uddannelsesret. For det andet lægger dette lovforslag op til, at fagene på avu- og hf-niveau deles op i centrale grundfag og andre fag. De centrale grundfag vil som